

Ett regionalt inspektionsprojekt i Stockholm 2002

Best.nr. 510 777

Sundbyberg i april 2004

Utgivare: Kemikalieinspektionen©

Beställningsadress: Närservice, Margretedalsvägen 6, 646 34 Gnesta

Fax 0158-24 51 36, e-post gnestalagret@ams.amv.se

Innehållsförteckning

Inledning	2
Företagsurval	2
Genomförande	2
Resultat	3
Brister	4
Vanligt förekommande brister i produktinformationen (Säkerhetsdatablad och förpackningsmärkning)	5
Vanliga brister i säkerhetsdatabladen	5
Åtgärder	7
Påpekanden	7
Redovisningskrav	7
Polisanmälan	8
Miljösanktionsavgift	8
Förbud	8
Seminarium	9
Slutsatser	9

Ett regionalt inspektionsprojekt i Stockholm 2002

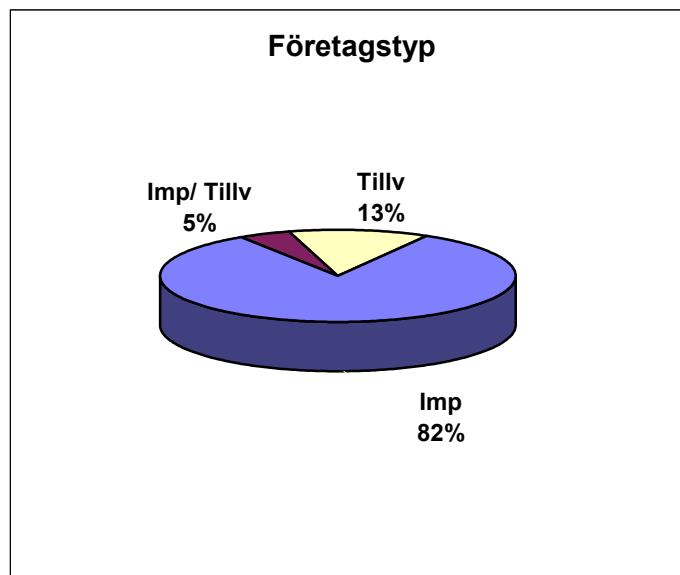
Inledning

Denna rapport redovisar det övergripande resultatet av det regionala inspektionsprojekt som genomfördes hos ett 60-tal företag i 5 kommuner i Stockholms län under hösten 2002 och våren 2003.

Företagsurval

För att få ett hanterligt projekt begränsades projektet till fem kommuner. Som urvalsinstrument för att identifiera företag i Sigtuna, Upplands Väsby, Solna, Järfälla och Tyresö kommun som tillverkar och/eller importerar kemiska produkter, användes Kemikalieinspektionens produktregister. Nyligen inspekterade företag och egenanvändare valdes bort.

Urvalet resulterade i 71 företag. Efter att 8 senare ströks på grund av att vissa uppgifter i produktregistret inte var aktuella, t.ex. att företaget hade flyttat eller gått i konkurs, kom projektet att omfatta 63 företag. Den största delen av de utvalda företagen var importörer, vilket stämmer väl överens med hur fördelningen ser ut i övriga landet (ca 3/4 importörer). Tillverkare inkluderade också företag som i eget namn packar om eller ändrar namn på en kemisk produkt, s.k. namnbytare.

Huvuddelen (87 %) av företagen importerar kemiska produkter.

Genomförande

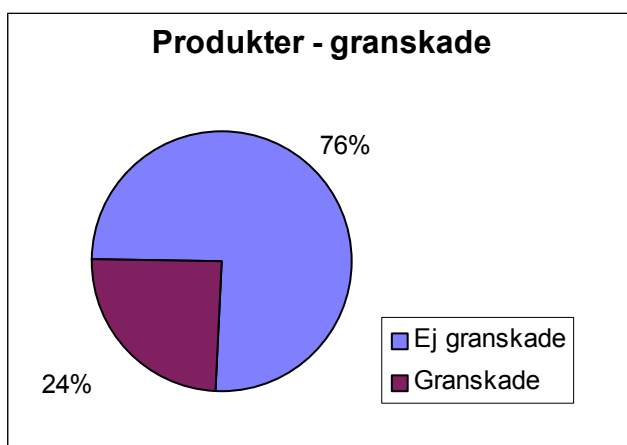
Alla inspektioner påbörjades hösten 2002. 28 företag inspekterades på plats och 35 inspekterades brevledes.

Vid inspektionerna kontrollerades om företagen uppfyller kraven i Kemikalieinspektionens bestämmelser. Främst granskades produktinformationen (klassificering och märkning samt säkerhetsdatablad), men även anmälan till produktregistret, taktill varning, barnskyddande förslutning och tillstånd för särskilt farliga produkter kontrollerades.

Vid varje inspektion granskades produktinformationen för ett representativt urval av företagets produktsortiment. Normalt granskades mellan 5-10 produkter. Även produkter som har bedömts som icke hälso- eller miljöfarliga granskades.

Resultat

Statistiken i rapporten baseras på 63 inspekterade företag. Företagen representerade drygt 1500 anmälningspliktiga produkter varav 369 granskades vid inspektionerna. Av dessa är knappt 60 % bedömda som hälso- eller miljöfarliga. Flertalet företag (87 %) säljer kemiska produkter avsedda enbart för yrkesmässig användning. Endast 8% av företagen säljer kemiska produkter avsedda enbart för allmänheten.

Nära 1/4 av företagens kemiska produkter kontrollerades vid inspektionerna.

- 3 företag som överlåter kemiska produkter för yrkesmässig användning saknade säkerhetsdatablad på svenska.
- Distributionen av säkerhetsdatablad är inte helt säkerställd för ett av företagen.
- Inga företag brast i kraven på barnskyddande förslutningar och taktill märkning.
- Sju av företagen överlät tillståndspliktiga produkter och 3 av dessa saknade tillstånd.
- 16 företag anlät konsulter för sin produktinformation.
- 7 av företagen uppgav att de är kvalitetscertifierade (ISO 9000).
- 5 företag uppgav att de är miljöcertifierade (ISO 14001/EMAS).

Frågor angående distribution av säkerhetsdatablad, överlåtelse tillstånd, konsult och miljö- eller kvalitetscertifiering har inte ställts till företag som brevinspekterats.

Numera finns det krav på produktinformation även för vissa produkter som inte klassificeras som hälso- eller miljöfarliga. Det finns t.ex. krav på särskild märkning av produkter som inte klassificeras som allergiframkallande men som innehåller låga halter av ett allergiframkallande ämne. Dessutom kan kunden begära säkerhetsdatablad för produkter som inte klassificeras som farliga, men som innehåller låga halter av farliga ämnen. För produkter som inte omfattas av ovanstående finns inget krav på att lämna säkerhetsdatablad, men många företag väljer ändå att utforma sådana eftersom det blir ett allt vanligare krav från kunderna.

Brister

Vid inspektionerna delades observerade brister in i formella brister, brister och allvarliga brister.

Formella brister är sådana som inte har någon avgörande betydelse för faran eller risken med produkten. Det kan t.ex. vara att risk- och skyddsfraserna eller rubrikerna i säkerhetsdatabladen inte är helt korrekta.

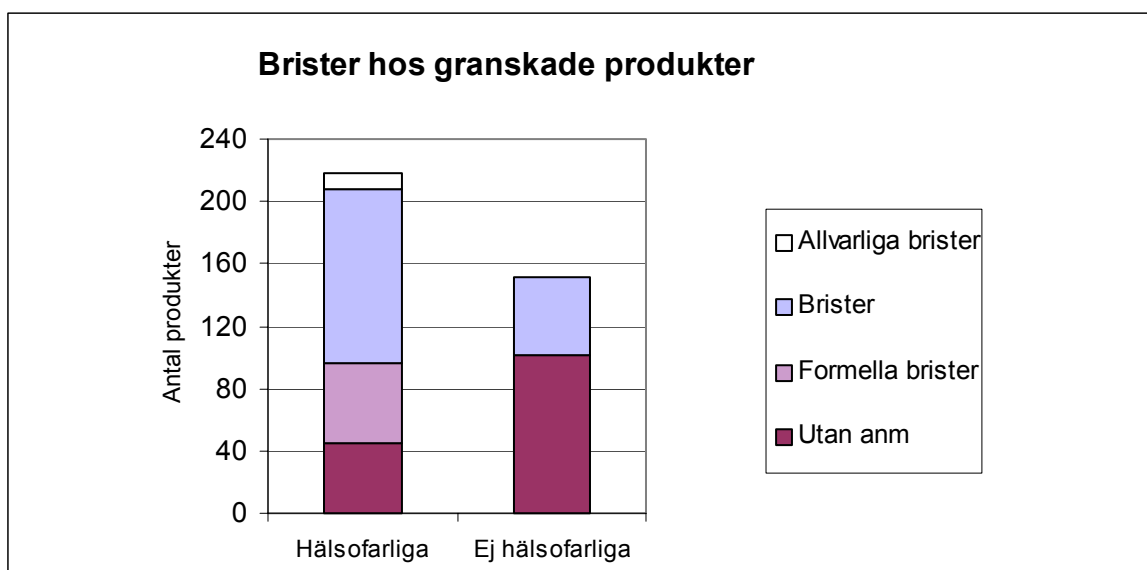
Åtgärden blir vanligtvis ett påpekande.

Brister innebär exempelvis att informationen inte ger en fullständig bild av riskerna , t.ex. att informationen som lämnas i säkerhetsdatabladet inte stämmer överens med informationen i märkningen eller att produkten är felklassificerad.

Åtgärden blir redovisningskrav, d.v.s. företagen föreläggs att redovisa hur de ämnar åtgärda bristerna.

Med *allvarliga brister* menas brister som kan medföra att stora risker uppstår vid användningen. Det kan vara när säkerhetsdatablad eller förpackningsmärkning saknas helt eller inte är på svenska. Även avsaknad av miljöfarlighetsmärkning eller information om allvarliga hälsoskador, t.ex. allergi eller cancer betraktas som allvarliga brister.

Allvarliga brister är straffsanktionerade och åtgärderna blir redovisningskrav, polisanmälan och ofta även miljöstraffavgift.

60 % av de granskade produkterna innehöll brister i produktinformationen, 3 % av dessa bedömdes som allvarliga. För de hälsosofarliga produkterna var produktinformationen utan anmärkning endast för 20 % av de granskade produkterna.

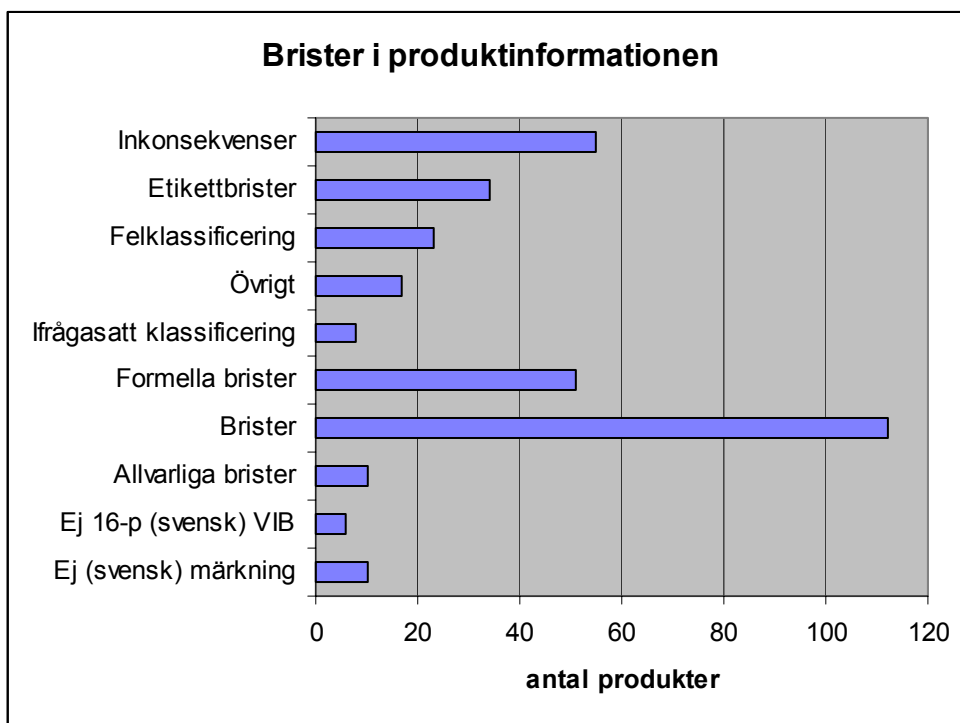
Vanligt förekommande brister i produktinformationen (Säkerhetsdatablad och förpackningsmärkning)

Många gånger är säkerhetsdatabladerna inkonsekventa, d.v.s. informationen under de olika avsnitten ger inte samma bild av produktens farlighet. Ofta stämde inte informationen under avsnitt 15 överens med den information som lämnats i märkningen.

Ofta innehåller märkningen på förpackningen brister, t.ex. saknas ibland vissa risk- eller skyddfraser eller så är de felaktigt formulerade. I vissa fall saknas farobeteckning vid symbolen. Det förekommer även att förpackningsmärkning på svenska saknas.

Brister i de uppgifter som företagen lämnat till produktregistret är vanliga. Det kan gälla antal anmälda produkter eller ofullständiga sammansättningsuppgifter för anmälda produkter.

Generellt har importörer fler brister än tillverkare. Hos importföretagen är det vanligt att produktinformationen utformas av leverantörerna och ofta innehåller märkningen flera olika språk. I många fall görs ingen eller otillräcklig översyn av produktinformationen i Sverige, vilket är en vanlig orsak till brister i informationen och inkonsekvenser mellan säkerhetsdatablad och märkning. Det kan också ta längre tid för företagen att vid förelägganden åtgärda brister, eftersom kraven måste vidarebefordras till moderbolagen i andra länder.

Fördelningen av brister i produktinformationen. Vanliga brister är inkonsekvenser, felaktig märkning och formella brister.

Vanliga brister i säkerhetsdatabladerna

Avsnitt 2, Sammansättning / ämnens klassificering

Det är vanligt att klassificeringen av de ingående ämnena inte stämmer överens med ämnens bindande klassificering i klassificeringslistan (bilaga 5 och 6 till KIFS 1994:12). En annan brist är att angivna haltintervall är så stora att de spänner tvärs över klassificeringsgränsen, t.ex. att haltintervallet 10 - 30 % anges när klassificeringsgränsen ligger på 20 %.

I en beredning ska haltintervallen anges så att det klart går att avläsa ämnets bidrag till produktens klassificering.

Ofta stämmer inte produktens sammansättning överens med den information som lämnats till produktregistret.

Avsnitt 3, Farliga egenskaper

Ofta saknas fullständig information om produktens alla farliga egenskaper, t.ex. kan det saknas information om miljöfarlighet trots att produkten är klassificerad som miljöfarlig.

Avsnitt 4, Första hjälpen

Ofta anges standardfraser oavsett hur produkten är klassificerad. En sådan vanlig brist är att råd om ögonspolning i 15 minuter anges oavsett om produkten har klassificerats som frätande/irriterande eller inte. För icke klassificerade produkter lämnas ibland information som antyder att produkten är hälsofarlig.

Avsnitt 11, Toxikologisk information

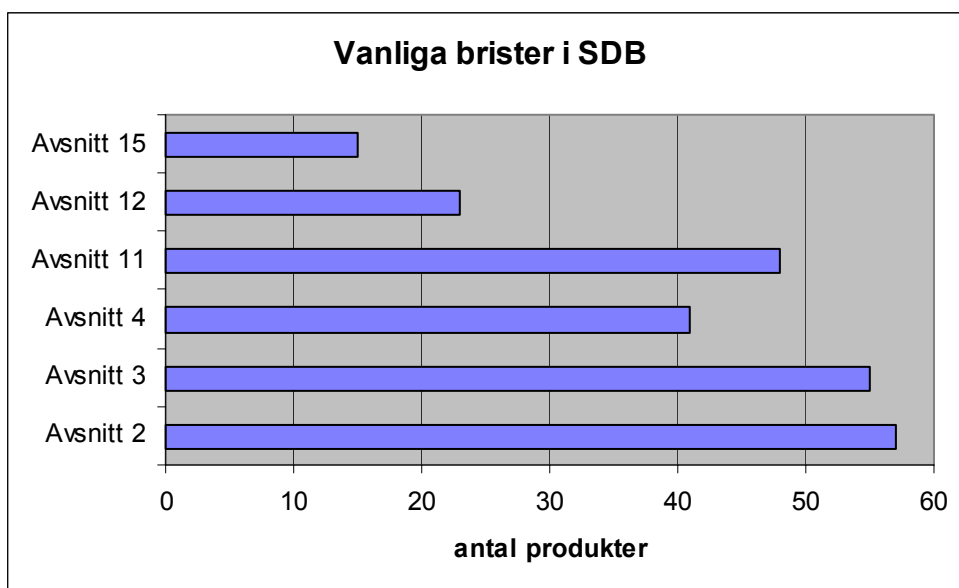
Här är brist på information vanligt. Det kan t.ex. saknas symtombeskrivningar eller att dessa enbart har placerats under avsnitt 3. Vidare kan det saknas information om hälsofarliga effekter vid olika exponeringsvägar, exempelvis kan information om allergi saknas för en allergiklassad produkt.

Avsnitt 12, Ekotoxikologisk information

Informationen som lämnas är ofta bristfällig. Ofta saknas information under avsnitt 12 trots att produkten är klassificerad som miljöfarlig eller innehåller ämnen som klassificerats som miljöfarliga. Ibland är det oklart om informationen avser hela produkten eller ingående ämnen.

Avsnitt 15, Gällande bestämmelser

Ofta överensstämmer inte informationen under avsnitt 15 med den som lämnas under avsnitt 2 eller i märkningen. T.ex. kan vissa risk-eller skyddfraser saknas.

Fördelningen av brister i de olika avsnitten i säkerhetsdatabladen. Det är vanligt med brister i avsnitt 3: Farliga egenskaper och avsnitt 2: Ekotoxikologisk information.

Åtgärder

Påpekanden

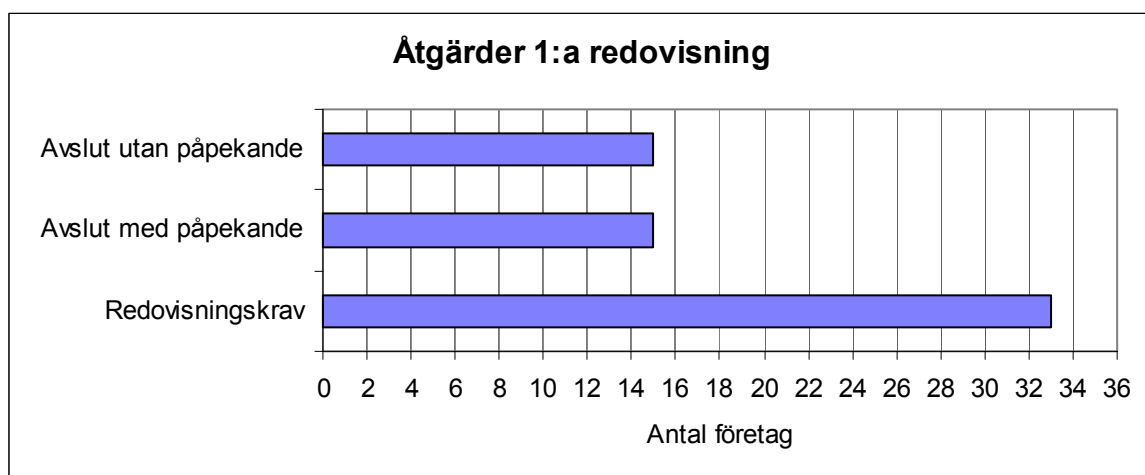
Vid mindre brister avslutas ärendet med påpekanden som företagen förutsätts rätta till. Detta kan komma att kontrolleras vid senare tillfälle.

Redovisningskrav

Vid mer omfattande brister eller då det rör sig om allvarigare brister ställs krav på företagen att redovisa vilka åtgärder företaget ämnar vidta (t.ex. sända in uppdaterad produktinformation). Detta görs i form av ett föreläggande som är myndighetens enda sätt att inkräva uppgifter. Den andra redovisningen granskas (ny bedömning) och ärendet pågår tills dess att produktinformationen är acceptabel ur regelsynpunkt.

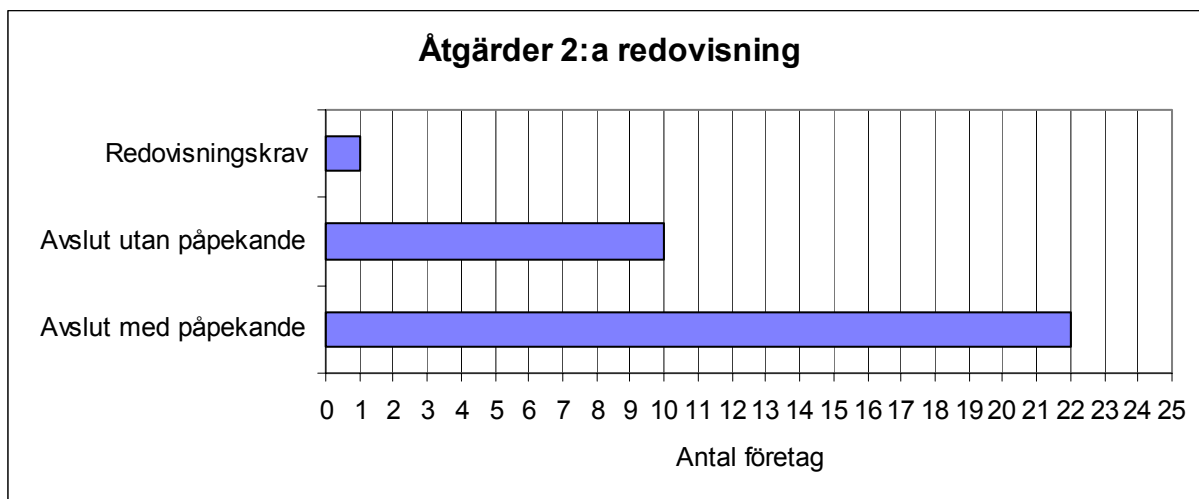
Nära hälften av inspektionerna har avslutats direkt. Hälften av dessa har avslutats med påpekanden. För drygt hälften av inspektionerna har bristerna varit så stora att förelägganden med redovisningskrav skrivits.

I diagrammet nedan framgår vilka åtgärder Kemikalieinspektionen vidtagit efter granskning av företagets första redovisning.

Nära hälften av inspektionerna har avslutats direkt. Hälften av dessa har avslutats med påpekanden. För drygt hälften av inspektionerna har bristerna varit så stora att förelägganden med redovisningskrav skrivits.

Nedan framgår fördelningen av åtgärderna i de fall Kemikalieinspektionen begärt ytterligare redovisning för ny bedömning.

Efter andra redovisningen har inspektionerna avslutats direkt i alla fall utom ett, där ytterligare redovisning med krav på förbättring krävdes.

Polisanmälan

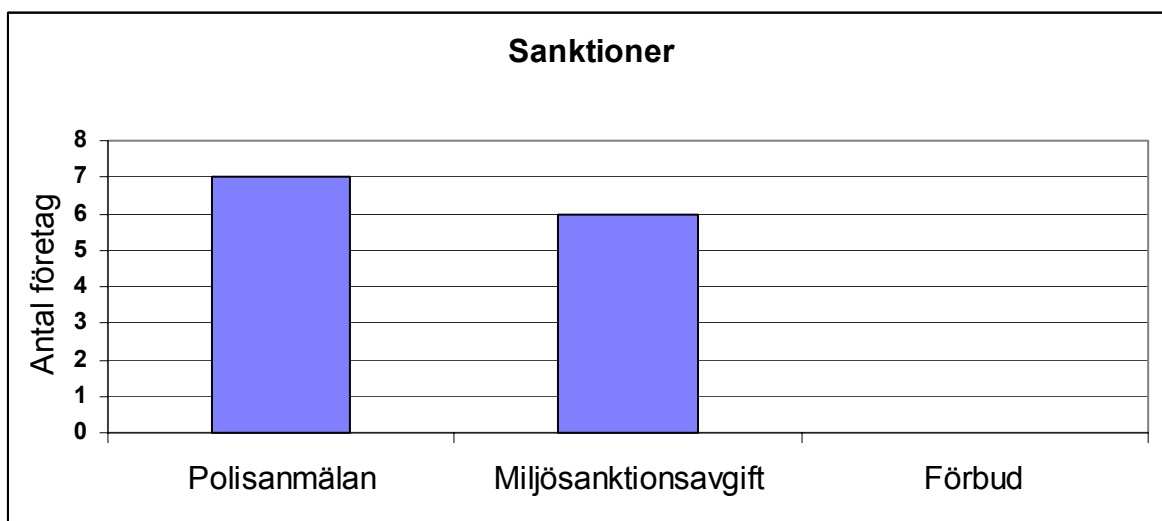
Vid allvarliga brister som är straffsanktionerade enligt miljöbalken sänder Kemikalieinspektionen in en anmälan om misstanke om brott till åklagarmyndigheten. Vanliga straffsanktionerade överträdelser är att produktinformation på svenska saknas eller att information om allvarliga egenskaper som exempelvis allergi eller miljöfarlighet saknas. Andra allvarliga överträdelser är avsaknad av tillstånd för försäljning av särskilt farliga ämnen samt att företaget inte har anmält sina produkter till produktregistret.

Miljösanktionsavgift

Flertalet straffbelagda överträdelser är även belagda med miljösanktionsavgift. Denna administrativa avgift infördes i samband med miljöbalken år 1999. Syftet med avgiften är främst att åstadkomma snabb rättelse hos företagen. Det är tillsynsmyndigheten som tar beslut om avgiften, efter det att företaget fått tillfälle att yttra sig i frågan. Avgifterna är fasta belopp som inte är beroende av företagets omsättning eller storlek. Beloppen och vilka överträdelser som omfattas anges i bilagan till förordningen (1998:950) om miljösanktionsavgifter.

Förbud

Vid allvarliga brister sätts ett förbud förutsatt att inte företaget redan säger sig sluta med produkten tills bristerna är åtgärdade eller helt sluta med produkten. I vissa fall kan även förbud sättas om företagen inte rättar till sina brister trots föreläggande från Kemikalieinspektionen.

Inspektionsomgången resulterade i 7 polisanmälda företag, vilket motsvarar 11 % av företagen. För 6 företag beslutades om miljösanktionsavgift.

Inspektionsomgången resulterade i 7 polisanmälda företag, vilket motsvarar 11 % av företagen. Tre av dessa saknade tillstånd, tre saknade säkerhetsdatablad och märkning på svenska och ett företag lämnade inte föreskrivna säkerhetsdatablad. För ett av de anmälda företagen saknades produkthanmälan till produktregistret. För 6 företag beslutades om miljösanktionsavgift. Inget företag blev förelagt med förbud.

Seminarium

I november 2003 genomfördes ett seminarium där resultaten från projekten RIO Stockholm 2002 och RIO Stockholm 2003 presenterades. Samtliga företag som inspekterats i de båda projekten (totalt 137 företag), länsstyrelsen i Stockholm samt miljöinspektörer i de sex kommuner där inspektionerna genomfördes var inbjudna. Förutom resultatet från projekten innehöll seminariet en presentation av tillsynsverksamheten på KemI, en genomgång av regler och påföljder samt en presentation av produktregistret. Ca 55 personer anmälde sig till seminariet.

Slutsatser

Resultatet från RIO 2002 följer i stort resultatet från tidigare RIO-projekt. Nära hälften av inspektionerna avslutades efter första redovisningen, resten erhöll föreläggande med ytterligare redovisningskrav. Andelen polisanmälningar ligger liksom tidigare RIO-projekt på omkring 10%. Även de brister som observerats i RIO 2002 liknar i stort de som funnits i tidigare RIO-projekt.

Nya regler om klassificering och märkning av miljöfarliga beredningar infördes den 30 juli 2002. Flera företag hade inte uppmärksammat de nya reglerna och förelades att redovisa förbättrad produktinformation. Trots att avsaknad av miljöfarlighetsmärkning betraktas som en allvarlig brist anmäldes inte överträdelsen till åklagare, eftersom de nya reglerna innehöll en övergångsbestämmelse fram till årsskiftet 2002/2003.

KEMI

KEMIKALIEINSPEKTIONEN • BOX 2 • 172 13 Sundbyberg • TEL 08-519 411 00 • FAX 08-735 76 98
e-post kemi@kemi.se • www.kemi.se